

TÜRKİYENİN ULUSAL EGEMENLİĞİNİ YİTİRME SÜRECİ

Tevfik ÇAVDAR

ÖZET: Bu yazıda, küreselleşme süreci tarihsel bir perspektifle ele alınarak emperyalizmin yeni bir aşaması olarak nitelenmekte ve Türkiye'nin bu süreçte ulusal egemenliğini yitirerek yeniden yarı sömürgeleşmeye başladığı vurgulanmakta, 1980'le başlayan süreçte ekonomik bağımsızlığın yitirilmesine yol açan adımlar incelenmektedir. Yazı, ekonomik bağımsızlığın yitirilmesinin, kamusal politikaların ve kurumların da emperyalist yönlendirme altında işlemesine yol açtığını belirtmekte, bunun büyük toplumsal yıkımlara yol açtığına dikkat çekmektedir.

Günümüzde, herkesin kendine göre bir anlam yükleyerek kullandığı “küreselleşme” sözcüğünün sakladığı tek gerçek ‘yeni emperyalizm’dir. Birinci Irak harekâtının sona erdiği gün, ABD başkanı (baba) Bush dünyanın artık eskisi gibi olmayacağını ve ‘yenidünya düzeni’nin temelini atıldığını söylemişti. Böylece, Vietnam yenilgisinden sonra ‘yeni liberalizm’ diye adlandırmaya başladığımız ekonomi politika, küresel kapitalizmin doğumunu da hazırlamıştır.

Gerçek odur ki, 1970’li yıllar kapitalizmin yeni bir uluslararası saldırıya geçtiği dönemdir. Bu saldırı Gorbaçov’un sözde ‘açıklık ve yeniden yapılanma’ programı ile SSCB’ye de dolaylı bir biçimde yansıdı. Sonunda Sovyetler Birliği’nin çökmesiyle kapitalist düzen dünyada hâkimiyetini kurma yolunda önemli bir adım atmış oldu. ‘İdeolojilerin sonu’, ‘tarihin sonu’ gibi nitelemeler bu dönemin ‘moda’ savlarıdır. Oysa, olay kapitalizmin dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden düzenleme gerçeğinden başka bir şey değildir. ‘Küreselleşme’ öyküsü bu dönemde yaygın bir söylem olarak gündeme getirildi. “Dünyanın artık küçük bir köy haline geldiği” savlarıyla halklar bir anlamda ustaca aldatıldı, uyutuldu yani bir başka deyimle beyinler yıkandı.

Bir sihirli sözcük gibi sunulan ‘küreselleşme’, temelde, kapitalizmin yaşadığımız küreye tüm kurum ve kuralları ile yayılmasından başka bir şey değildir. Bir başka deyişle, küreselleşme, yeni emperyalizmin kurmak istediği hegemonyanın adı olmaktadır. Bunu ‘yeni-emperyalizm’ biçiminde de adlandırabiliriz. Bu hegemonyayı ‘imparatorluk’ olarak tanımlamak ve algılamak, özellikle son gelişmeler ışığında yanıltıcı bir yaklaşım olacaktır. Böylece, bir anlamda, kapitalizmin acımasız saldırganlığının üstü

örtülmek istenmektedir. Küreselleşen kapitalizm yeni emperyalizmin yaratıcısıdır. Bir dönem ülke temelinde görülen sömürgecilik, emperyalizm, bu kez kendi içerisinde bütünleşmiş, küresel boyutlara erişmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. ABD ve AB, bu yeni emperyalizmin çekirdeğidir. ABD hegemonya anlamında bir adım önde olsa bile, temelde, yeni emperyalizmin odağı bu iki kapitalist devlet grubudur.

Yüzyıl önce yazdıklarıyla Lenin ve Buharin, emperyalizmi kapitalizmin son aşaması olarak nitelemişlerdir. Yeni emperyalizm de küreselleşen kapitalizmin yeni bir aşaması olarak tanımlanabilir. Açık olan şudur ki, emperyalizm kapitalizmin her evresinde kaçınılmaz bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir yüzyıl içerisinde karşımıza çıkan bu iki emperyalist oluşum arasındaki önemli farkı, günümüz yeni emperyalizminin sömüreceği ülkeyi bir bütün olarak ele alması oluşturmaktadır. Emperyalizmin tarih içerisindeki evrelerini şöyle açıklayabiliriz:

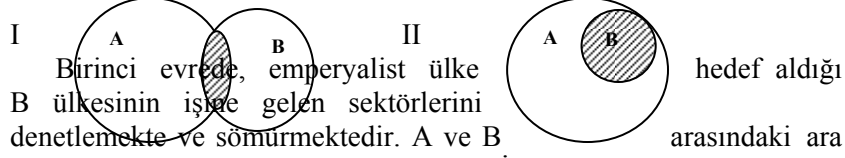
(i) Sömürgeci aşama: Uzak deniz keşifleriyle ortaya çıkmıştır. Silah gücüyle istila edilen toprakların tüm zenginliklerine el koyma biçiminde kendi göstermiştir. Latin Amerika'nın yerli halkları can damarlarını böyle yitirmiştir. Hindistan, Afrika da böyle sömürülmüştür, yağmalanmıştır. Kapitalizmin kaynağında bu soygunlar yer almaktadır.

(ii) Emperyalizm aşaması: 19. yüzyılın sonlarına doğru kapitalizm uzak diyarlarda ekonomik nüfuz alanları elde edip, denetleme uğraşına girmiştir. Bu sözünü ettiğimiz nüfuz alanlarını şöyle sıralayabiliriz:

- Kendi ürünlerine en uygun fiyat ve azami kâr elde edebilecekleri pazarlar kazanmak;
- Eldeki sermaye birikimini daha kârlı olabilecekleri alanlara yatırma olanağını sağlamak;
- Hammadde ve doğal kaynaklara el koyma arzusu.

Bu üç nüfuz alanı olgusuna Osmanlı İmparatorluğunun yarı sömürge oluş sürecinde açık bir biçimde rastlıyoruz. Demiryolu yatırımları (özellikle Ege ve hinterlandındaki demiryolları ile Bağdat demiryolu girişimi), Düyunu Umumiye, Osmanlı Bankası vb. gibi oluşumlar emperyalizmin Osmanlı'yı yarı sömürgeleştirmesinin önde gelen örnekleridir. Emperyalizmin bu evresinde yalnızca ekonomik ilgi alanlarının tam denetimi söz konusudur. Örneğin, Osmanlı'nın yukarıda değindiğimiz döneminde şeriat uygulamalarına pek dokunulmamış, adli kapitülasyonlarla yetinilmiştir. Oysa günümüzdeki yeni emperyalizmin evresinde artık sömürülmesi

hedeflenen ülkenin tam denetimi söz konusudur. Bu evreyi şöyle şekillendirebiliriz:

Birinci evrede, emperyalist ülke B ülkesinin işte gelen sektörlerini denetlemekte ve sömürmektedir. A ve B arasındaki ara kesit sömürünün alanını göstermektedir. İkinci evrede ise, A küreselleşmiş kapitalist bloktur. Bu blok hedeflediği B ülkesinin tüm kurumlarını ve varlıklarını kendi denetimine almıştır. Yani tam bir sömürü söz konusudur. Artık bu B bölgesi, akla gelebilecek her alanında (din de dahil olmak üzere) küresel kapitalizmin denetimi altındadır. Bir başka deyişle, küresel kapitalizmin çıkarlarına uyumlandırılmıştır. Kuşkusuz bu uyumlandırılma işlemi bir süreç içerisinde yaşama geçirilmiştir. Bu sürecin en güzel örneğini Türkiye'nin son çeyrek yüzyılı sergilemiştir. Gerçi Türkiye Osmanlı'dan bu yana adeta zikreder gibi yinelediği 'serbest piyasa' tutkusuyla böyle bir sürece açıldı. Devletçi dönemin tüm ağırlığını sürdürdüğü 1930–1945 döneminde bile devletçilik özel sermaye birikiminin artırılması doğrultusunda kullanılmıştır. 1950 sonrası ise, Türkiye zaten liberal ekonomi politikalarını uygulamada gönüllüydü. 1960 sonrası kısa planlama deneyimi bile bu öğretinin gölgesi altında yaşama geçirilmiş ve de başarılı olmamış, sonuçta özel sermaye etkinlik alanını daha da genişletmiştir. Ekonomik ve toplumsal alana kamu çıkarları gözlüğü ile bakan I., III. ve IV. planlar ise mevcut iktidarlarca adeta uygulanmaktan kaçınılmıştır.

Türkiye'de 1960–1980 dönemi sol ve sosyalist hareketlerin yükseldiği bir zaman aralığıdır. 12 Mart cuntasının tüm baskılarına karşın sol devrimde bir gerileme olmamıştır. Ne var ki, hızla küreselleşen kapitalizm yerli sermaye çevrelerini de kullanarak noksansız bir hegemonya oluşturma çabasından geri kalmamış, bu arada neo-liberalizm bayrağını taşıyan Özal'ın kimliğinde kendine bir önder de bulunmuştur. Ülke ekonomisinin zaaflarından yararlanılarak yaratılan kriz Özal'da simgeleşen sermaye darbesine zemin hazırlamıştır.

TÜRKİYENİN KÜRESELLEŞEN KAPİTALİZME UYUMLANMA SÜRECİ

24 Ocak Kararları

Bu kararlar üzerine çok çeşitli yorumlar yapıldı. Bunlar arasında, kararları “devrim” olarak niteleyen bazı yorumlar, ülkenin uluslararası

finans kapitalle özdeşleşen sermaye çevrelerinin düşüncelerini yansıtmaktaydı. Dönemin başbakanı Demirel'in bu kararlara imzasını atarken nasıl bir yolu açtığının farkında olduğu kanısında değilim. 1980'nin ilk günlerinde Demirel için halledilmesi gereken sorun ülkedeki yaygın mal kıtlıklarına son vermektir. Bu kıtlıkların ne ölçüde yapay olduğu bile sorgulanmamıştı. Döviz ve tüketim malı dar boğazından kurtulmanın tek yolu olarak 'serbest piyasa' ekonomisinin tüm koşul ve kurumlarıyla yaşama geçirilmesi görülmüyordu. Bu yol 'ekonomik serbesti'ydi. 24 Ocak kararları sözünü ettiğimiz 'serbesti'nin ilk adımıydı. Dış ticarete noksansız bir liberalizm sağlandı. Türk lirası devalüe edilerek dalgalı kura geçildi. Faizlerin piyasa koşullarına uyumlu olarak belirlenmesi yolu açıldı. Bu programın uygulanmasıyla birlikte yabancı ürünlerin ithalatı üzerindeki kısıtlamalar kaldırıldı. O günlerin ünlü deyimiyse 'vitrinler şenlendi'. İhracat Türk lirasının sürekli değer yitirmesi yoluyla sözde teşvik edildi ve arttırıldı. Ülke ilginç bir bolluk masalı içerisinde yaşamaya başladı. Oysa bu kararlar içerdiği mantıkla işçi sınıfına ve ezilenlere karşıydı. Sadece sermaye sınıfı kayırlıydı. 24 Ocak kararlarının tam uygulanabilmesi için sendikaların ve solun baskı altına alınmasının zorunluluğu ortadaydı. Nitekim 12 Eylül 1980 askeri darbesi 'ekonomik serbesti'nin hiçbir engele takılmadan uygulanabilme ortamını yarattı. Kararların gerektirdiği koşulları, anayasa, yasa, yasakları ve idamlarıyla sağladı. Böylece neo-liberal ekonominin istediği düzen rayına oturtuldu. Cunta'nın lideri Evren, yıllar sonra yaptığı söyleşide 'yaptıklarımın pişman değilim' derken neo-liberalizmin ülkeyi nereye götürdüğünü farkında olmadığını da bir anlamda itiraf etmiştir.

Ticari serbesti ülkedeki mal kıtlığını bir ölçüde giderdiği için yoksul yığınlar tarafından bile hoşnutlukla karşılandı. Vitrinlerin lüks tüketim mallarıyla dolması, tanınmış markaların çarşıları istila etmesi, açılan pırlıtlı alış-veriş merkezleri, pompalanan tüketim tutkusu sanal bir zenginlik ortamının yaratılması sonucunu verdi.

Faiz oranının yükselmesi küçük tasarruf sahiplerinin zenginlik rüyasını güçlendirdi. Tüm bunlar ve benzeri olgular Özal ve yandaşlarının Türkiye'ye dayattıkları neo-liberal ekonomik politikaların son trajik durağının görülmesini engelledi. Cuntanın sol siyaset ve sendikaları adeta kılıçla susturması ve yalnızca kendi görüşüne uygun partilere siyaset yapma hakkını tanıması gerçek eleştiri olanaklarını ortadan kaldırdı. 1983 seçimini kazanan Özal, büyük bir vizyon sahibi gibi sunulmuş ve 'alternatifsiz' olduğu söylenerek Türkiye'yi trajik sona doğru koşar adımlarla sürükledi.

1980’li Yılların Sonunda Uluslararası Sermaye Akımlarına Serbesti

Özal partisinin büyük oy kaybettiği 1980’li yılların sonunda, 1989 yılında neo-liberal ekonomik dayatmanın ikinci adımını yaşama geçirdi: Mali serbesti. Bu ticari serbestiden de cüretkar bir adamdı. Bu kararlar yurda yabancı sermaye giriş ve çıkışı tümüyle serbest bırakılıyordu. Böylece zayıf satın alma gücüne sahip Türk lirası yabancı paralar karşısında konvertibl hale getirilmekteydi. Döviz alım satımı serbest hale getirilmiş, hemen her köşede döviz bürolarının boy göstermesine imkan tanınmıştı. Bunun sonucunda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yurt içerisinde tasarruf, alış-veriş vb. gibi parasal işlemleri dolar, mark ve daha sonra da Euro ile yapmaya başladılar. Yabancı paralar ülke parasından daha çok kullanılır oldu. Türk lirası sürekli olarak değer yitirdi. Enflasyon üç haneli rakamlara dayandı. Bütün bunlardan daha da kötüsü tüm dünyada ‘toplanacak bal arayan’ spekülative sıcak para Türkiye’yi mesken tuttu. Ülke yabancı sermayenin ‘emme basma tulumbası’ haline geldi. Ülkeyi küresel kapitalizmin sömürü alanına dönüştürme operasyonu, bu şekilde, iki önemli köprü başına kavuştu. Bundan sonra Türkiye’yi tam boyutlu bir sömürü alanına dönüştürmek için gerekli adımlar atılabilir. İşin ilginç yanı, Özal ve ANAP’a karşı önerilen ekonomik politikalar bile neo-liberalizmin bir tür uzantısı mahiyetindeydi. Günümüzde bile ekonomi alanında bu eğilim, daha da artarak devam etmektedir. Özal’dan sonra, Demirel, Tansu Çiller, Mesut Yılmaz, Kemal Derviş neo-liberal ekonomi politikalarının tuğlalarını örmeye devam etmişlerdir. Günümüzün İslami iktidarı ise, bezirgan yapısının sezgisiyle Özal’cı yolu sektirmeden devam ettirmektedir. Aymazlıkta diğerinden de ileri gitmektedir.

1990’lı Yıllarda Neo-Liberal Öğretiye Bağımlılık Üst Düzeye Çıkıyor

1990’lı yıllar neo-liberal ekonomik politikaların hiç sorgulanmadan, tam bir itaatle uygulandığı bir dönemdir. SSCB’nin tarihe karışması ve ABD’nin tek kutuplu dünyanın hegemonik lideri olarak öne çıkması bu döneme damgasını vurmuştur. Türkiye’de ise, artık iktidarda ANAP yoktur. Özal Cumhurbaşkanı olmuş, dönemini bitirmeden ölmüştür. Hükümeti DYP-SHP koalisyonu oluşturmuştur. Ne var ki birkaç popülist girişimin dışında, ekonomide Özal çizgisi devam etmektedir. Demirel’in Cumhurbaşkanı olmasından sonra, ülkenin ekonomi politikası, Amerikanofil olarak bilinen Tansu Çiller’in eline geçmiştir. 1990’lı yıllarda kurulan çeşitli koalisyon

hükümetlerinde yer alan bu neo liberalizmin yılmaz savunucusu hep sahnededir. Yardımcısı Murat Karayalçın'la birlikte Avrupa Birliği ile gümrük birliğine giderek, küresel kapitalizmin ülke içerisindeki egemenliğini bir adım daha ileri götürmekten çekinmemiştir.

1990'lı yıllarda ekonomik krizlerin sık sık uğradığı bir ülkedir Türkiye. Tansu Çiller'in övünçle uygulandığı ekonomik istikrar ve yeniden yapılanma modeli ülkeyi krizden çıkarmamış, tam tersine daha bir küresel kapitalizmin kucağına düşürmüştür. Dönemin sonuna geldiğinde dış ve iç borç stoku büyük boyutlarda artmış, enflasyon üç haneli rakamlara ulaşmıştır.

2000'li Yıllar: IMF Ve Avrupa Birliği Tutkusu

Türkiye, 2000'li yıllara girilirken, bir deprem niteliğinde, yıkıcı bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmıştır. IMF'nin soruna çözüm olarak uyguladığı döviz çıpasına dayanan program bir yıl içerisinde iflas etmiştir. Ortaya çıkan ikinci ölümcül kriz yeni bir kişiyi Türkiye politikası sahnesine çıkarmıştır: Kemal Derviş. Derviş, küresel kapitalizmin kalelerinden Dünya Bankası'nın üst kademelerine kadar yükselmiş bir iktisatçıdır. Neo-liberal iktisat öğretisinin savunucusudur ve de küreselleşen kapitalizmin tüm kurum ve kuruluşlarının uzantısıdır. Nitekim, IMF ve Derviş, ülkeyi kapitalizmin istediği biçimde yeniden yapılandırmaya girişmişlerdir. Kambiyo politikasının anahtar noktası olan Merkez Bankası özleştirilerek uluslararası kapitalizme adeta teslim edilirken, Türk Lirası salınımına terk edilmiştir. Ekonomi yönetimini uluslararası kapitalizme bağlayan "üst kurullar" oluşturulmuştur. Yirminci yüzyılın son günlerinde ise, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak kabulü sonucunda, Türkiye'nin yasal yapısı da hızla değişime uğradı. Seçim döneminin sonuna doğru Kemal Derviş ve İsmail Cem koalisyonun dağılması sonucunu veren bir davranış içine girdi. Böylece İslami temele oturan iktidarın yolu açıldı.

TÜRKİYE'NİN KAMUSAL ALANDA EGEMENLİĞİNİ YİTİRMESİ

24 Ocak'la başlayan Türkiye'yi küreselleşmiş kapitalist düzenle uyumlandırma süreci İslami kökenli, bezirgân yapılı AKP iktidarında istenilen noktaya hızla erişti. Sonuçta ortaya çıkan manzara, seksen yılını geride bırakan Türkiye Cumhuriyeti'nin tüm kazanımlarının tahrip edilmesi, hatta yok edilmiş olmasıdır. Tüm olanlar birilerinin (ki bunlar emperyalist devletlerdir) adeta Türkiye'den öğ alma niyetlerini de ortaya koymaktadır. Bu yıkıcı, kindar bakış 1917 devrimini gerçekleştiren Sovyetleri de vurmuştur. Sonuçta, Türkiye

yüzyıl önceki yarı sömürge konumdan tam sömürge olma (buna tam bağımlılık, tam teslimiyet de diyebiliriz) noktasına gelmiştir. Türkiye, Milli Mücadele ile sağlanan bağımsızlığını bugün kaybetme noktasındadır. Egemenlik haklarımıza ve alanlarımıza öylesine tecavüz edilmiştir ki, ulusumuz adeta Sevr noktasına sürüklenmiştir. Küresel yeni emperyalizmi uygarlık vizyonu biçiminde algılayan bir grup aydın bu söylediklerimizi “Sevr paranoyası” şeklinde nitelese de gerçek budur. Çeyrek yüzyıllık neo-liberal süreç Türkiye’yi bu noktaya getirmiştir.

Ekonomide Tam Bağımlılık

Küreselleşmiş kapitalist düzene uyumlanma özellikle ekonomi politikalarında bağımlılığı gerçekleştirmiştir. Geçen yüzyılın sonundan itibaren IMF patentli programlar iktidarların ekonomi politikalarını belirlemiştir. Bütçeden yatırım alanlarının belirlenmesine kadar iktisadi kararlar IMF’nin önerileri doğrultusunda alınmıştır. Halkımız, böylesine bir ekonomik bağımlılığı iki acımasız sonucuyla şimdiden ödemeye başlamıştır; yaygınlaşan yoksulluk ve işsizlik. IMF programlarının bu trajik sonuçlarını Türkiye’den Arjantin’e uzanan bir alanda görmekteyiz.

Bu programların hedefi, “ülkelerin aşırı borçlanmalardan ötürü karşılaşılan krizleri karşılamak” diye gösterilmiştir. Türkiye için de bu neden ileri sürülmüş ve bütçelerin eli ayağı, faiz fazlası oranı ile bağlanmıştır. Oysa iç ve dış borçlanma serbest piyasa söylemleri neo-liberal ekonomi politikalarının doğal sonucudur. Aslında, iç ve dış borçlanma, bağımlılığa, teslimiyete giden tam bir tuzaktır.

Borçlanma kamusal ve bireysel özgürlüğü, egemenliği kısıtlayan bir tuzaktır. Son on yıl içerisindeki “kredi kartı” ile yaratılan tüketim patlaması ve sanal refahın trajik sonuçları biliniyor. Böylece insanlarımız adeta koşarcasına bireysel özgürlük ve egemenlik alanlarını yitirmişlerdir. Finans kapitale bağımlı hale gelmenin kaçınılmaz sonucu budur. Düşünme, yazma vb. gibi temel özgürlükler bile bu yolla bir nevi sansüre uğramış durumdadır. Basite indirgersek, borçlanma temel haklarımızdan büyük ölçüde vazgeçme anlamına gelir.

Türkiye borç batağına 1990’lı yıllarda girdi. Uluslararası sermayenin serbest dolaşımını kabul etmesiyle birlikte, yabancı sıcak para ülkemize rahatça girdi. Ulusal bankalar aracılığı ile, bütçe açıklarını finanse etmek amacıyla, hükümete borç vermede kullanıldı. Bu şekilde uluslararası ve yerli sermaye grupları, yüksek reel faizlerle varlıklarını hızla büyüttü. Vergi politikalarının yetersizliği ve

vergilerin etkin bir biçimde toplanamaması, bunun da ötesinde vergi kaçırma oranının yüksek olması bu borçlanma gereksinimini arttırmıştır. Türkiye'nin bu borçlanma gereksinimi geometrik hızla büyüdü. Beklendiği gibi yüksek kamu borçları yeni krizleri ateşledi. Bunun üzerine IMF bir şekilde tüm ağırlığı ile ülkeye geldi ve de çıkmak bilmedi. Egemenlik alanlarımızı daraltan ve kaybettiren IMF programları, ülke ekonomisi açısından olmazsa olmaz konumuna geldi. Bu uygulama Düyun-u Umumiye döneminden, onun politikalarından daha acımasızdır. Borç ödemesinin ötesinde, ülkenin geleceğe yönelik ekonomik politikaları da emperyalizmin gerekleri doğrultusunda belirleniyordu. Mali serbestiden yararlanarak Türkiye'ye akan sıcak para, liberal yaklaşımların iyimser karşılmasına karşın, ülkede yaratılan değerlerin hortumlanmasından başka bir sonuç vermedi.

Bilindiği gibi, yolsuzluk, vurgunculuk, hortumlama kapitalist düzenin ayrılmaz parçalarıdır. Geride bıraktığımız çeyrek yüzyıl içerisinde bu ve bunların türevlerini ülkemizde çokça gördük. Yukarıda kullandığımız nitelermeler adeta günlük yaşamımızın vazgeçilmez unsurları haline geldi. Kapitalist düzenin temel hedefi yüksek kârlılık ve sermaye birikimini büyütmektir. Bu gerek de bir talan ortamının varlığını kaçınılmaz kılar. Türkiye, ilk yaygın vurguna 1980'li yılların başlarında Banker olayı ile tanık oldu. Yüksek ve cazip faizlerle küçük tasarrufların varlıklarını toplayan bankerler bir gecede kayboldular. Bu tam anlamıyla bir soygundu. Önlemler bir sermaye birikimi el değiştirmişti. Ülkedeki ikinci soygun olayı ise Bankalar kanalı ile gerçekleşti. On yıl içerisinde bir çok özel banka reklamlarla beslenen söylemlerle, yüksek faizlerle topladıkları fonları hortumladı. Sahiplerini zengin etti ve battı. Bu kez tasarruf sahiplerinin garantörü devlet olduğu için hortumlanan sonuçta kamu, dolayısıyla halk oldu. Zaten Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren özel girişimciler kamu ihaleleri, satın almaları vb. yöntemlerle kamu fonlarını bir anlamda yağmalamışlardır. Yani, ister kamuya borç vererek, ister banka ya da şirket hortumlanarak ya da kamu ihaleleriyle ülkedeki servet dağılımı inanılmaz boyutlarda bozuldu. Vahşi kapitalizmin son versiyonu ülkemizde artık gösterimdeydi.

IMF reçetelerine göre ekonomik yaşamı yönetmeğe çalışan iktidar bu kez varolan kamu mallarını, işletmelerini yerli yabancı şirketlere, tekellere satarak yeni bir talanı daha uygulamaya başladı. Özelleştirme diye bilinen bu eylem 1980'li yıllarda gündeme girdi. Küresel kapitalizm, dolayısıyla yeni emperyalist siyaset hiçbir kurumda kendi egemenliğinin dışında bir işletme istemiyordu. Böylece kamu iktisadi

teşebbüslerinin özelleştirilmesi programı ortaya çıktı. Özal, 1983 seçimleri öncesinde, televizyon ekranlarından “boğaz köprüsünü satacağım” dediğinde kamuoyunun şaşkınlığını anımsıyorum. O günlerden bu güne geldik. Artık, devletin maliye bakanı, bir bezirgân edasıyla tüm kamu mallarını “babalar gibi satarım” diyerek övünebiliyor. Hedef, küresel kapitalizmin kamunun tüm egemenlik alanlarına el koymasındır. Bu el koyma, küresel kapitalizm yönünden yaşamsaldır.

Diğer yandan, bu talanlara yeşil sermaye odakları da, insanların inançlarını, camileri, tekkeleri kullanarak katılmışlardır. Bugün, kamunun tüm alanlarında egemenlik haklarının yitirilmesi yanı sıra yeni bir olguyla karşılaşmaktayız: Tarikatların egemenlik alanlarının büyümesi. Ne var ki küresel kapitalizmle çatışmadıkça bunların varlığına yeni emperyalizm göz yumacaktır.

Son çeyrek yüzyılın bir başka gerçeği de, ülkedeki özel kuruluşların yabancı şirket ve tekellerle bütünleşmesidir. Bu olay, iktisatçılarımız tarafından, doğrudan yabancı sermaye girişi olarak görülerek alkışlanmaktadır. Fakat bu birleşmeler yeni yatırım ve geniş ölçekli teknoloji transferlerinden daha çok, bir mülkiyet devri işlemi şeklindedir. Örneğin, Türk otomotiv sanayi tamamıyla yabancı şirketler için üretim yapmaktadır. Bir zamanların Anadol, Murat 124 ve “kuş serileri” artık hatıralarda kalmıştır.

İlginç olan noktalardan bir diğeri de, önde gelen holdinglerin büyük mağazacılıkta hızlı bir yabancılaşma yoluna girmiş olmasıdır. Gima, Tansaş vb. gibi yerli marketler holdinglerin tasallutundan kurtulamamışlardır. Tansaş Migros’un, Gima da Carrefour’un olmuştur. Pek yakında isimleri de ortadan kalkacaktır. Silahlı kuvvetlerin girişimi olan Ordu Pazarları da kısa süre önce Migros’un bünyesinde yerini almıştır. Böylece yabancı sermaye Türkiye tüketim pazarına egemen olma yolunda büyük bir adım atmıştır. Diğer yandan, Telekom, cep telefonu operatörü şirketler, limanlar ve nice ekonomik alanlar yabancı sermayesinin eline geçmiş bulunmaktadır. Koç, Sabancı ve akla gelen büyük holdingler yabancı şirketlerle birleşmişlerdir. Banka sistemi de önemli boyutta uluslararası finans kapitalin elinde bulunmaktadır.

Geçen yüzyılın sonunda başlayan ekonomik kriz peş peşe birçok şirketin iflasına neden olduğu gibi, bunların satılması sonucu ülkede önemli bir servetin el değiştirdiğine de tanık olunmuştur. Bu nokta fazla dikkati çekmemektedir. Ne var ki, gelecek yıllarda bu servet transferinin yaratacağı sorunlar ülkenin başını çok ağrıtabacaktır.

Kamu Düzeninin Küresel Kapitalist Sistemin İsteklerine Göre Uyumlanması

24 Ocak kararlarının arkasındaki neo-liberal ekonomik görüş belirli bir süreç içerisinde kendi düzenini yaratmağa başlamıştır. Bu yöndeki ilk belirtileri Özal’ın söylemlerinde buluruz. “Bir kere delinmekle Anayasa’ya bir şey olmaz”, “Benim memurum işini bilir”, “köşeyi dönme” ve daha niceleri, bu söylemler neo-liberal düzen değişikliğinin ilk işaretleridir. Neo-liberal düzen ivedilikle kamu düzenini kendi çıkarları doğrultusunda değiştirmeye koyulmuştur. ANAP’ın iktidara gelişinin ilk adımı olarak büyük şehirlerde belediye hizmetlerinin bölünmesini görüyoruz. Başlangıçta birçok yerel yönetim uzmanı, belediyelerdeki bu bölünüşü demokratikleşme ve katılım açısından yararlı bulmuştu. Kısa sürede bu savların doğru teşhis olmadığı ortaya çıktı. Belediye hizmetleri daha da geriledi ve metalaştı. Ne var ki büyükşehir belediyelerinin ilçe belediyeleri biçimindeki bölünüşü sürecin başlangıcı idi. Nitekim mali olanakları eşit olmayan ilçe ve belde belediyelerinin hizmet görüşmede bir uçurum yaratacak eşitsizlikleri gündeme getirmesi fazla gecikmedi. Varoşlardaki mahalleler daha da fakirleşti, belediye hizmetlerinden yoksun kaldı. Anakent belediyeleri ise, kentte temeli olmayan, sadece cila vuran çalışmalarla yetiniyorlardı. Kentin böylesine parçalanması, var olan mali olanakları daha da yetersiz hale getirdi. Ve temel hizmetler birer birer önce metalaştırıldı, sonra da ihale ve benzeri yollarla özelleştirildi. Sokakların aydınlatılmasından çöplerin toplamasına kadar tüm belediye hizmetleri şöyle ya da böyle metalaştırıldı. Yerel yönetimlerde bir alıştırma şeklinde başlayan bu mikro yerelleştirme yaklaşımı kısa sürede kamu yönetimi düzenine de yansıdı. Özelleştirme ve ihale etme iki sihirli sözcük oldu.

Neo-liberal öğretinin olmazsa olmazları arasında yer alan kamu yönetim düzeni iki sihirli sözcüğe dayanıyordu: yerelleştirme ve yönetim. Nitekim katılımcı ve demokratik bir yönetim düzenini yansıttığı savunulan bu yönetim biçimi, kamu düzeninin küreselleşmiş kapitalizmin emrine verilmesini simgelemektedir. “Yönetişim” yapısı içinde yer alan “sivil toplum örgütü” olarak nitelenen gruplar, kendi içlerinde ortak toplumsal çıkarlara sahip olmayan oluşumlar halinde oldukları için, rahatlıkla “sermaye”nin siyasal, ekonomik, kültürel ve toplumsal hegemonyasına açıktır; bu durum eninde sonunda sermaye diktatörlüğü biçimine dönüşecektir. “Demokrasi” sözcüğünü sık sık kullanan ve bu sözcüğü savaş yoluyla ihraç etmeyi hedefleyen küresel kapitalist düzen, temelde, küçük parçalara bölünmüş, mikro yapılara dayanan bir sömürü alanı yaratmayı amaçlamaktadır.

AB ve ABD patentleriyle Türkiye'ye dayatılan kamu düzeni budur. Olabildiğince mikro organizmalar halinde yerleştirilmiş bir kamusal düzen sadece neo-emperyalizmin sömürsünde açık köprübaşlarını yaratır. İkinci Dünya Savaşı sırasında müttefiklerin gerçekleştirdikleri çıkarmalarda daima ilk adım olarak asker çıkarılan topraklarda tutunmayı sağlayacak köprü başlarını oluşturma hedeflenirdi. İstila, sadece askeri köprü başlarını iç alanlara genişletmekle olmaz, bir ülkenin merkezi yapısını “yönetişim” maskesi arkasında paramparça etmekle de yaşama geçirilebilir.

Kamu düzenini yerleştirme, kamu hizmetini metalaştırma ancak küresel kapitalizmin hegemonyasına yarar. Önce Kemal Derviş, onu izleyen süreçte de AB dayatmalarını sorgulamadan uyarlayan İslami kökenli iktidar anlayışı, Cumhuriyetin ilk yirmi yılında büyük güçlüklerle inşa edilmiş kamusal yönetim yapısını hedef almış ve kapitalist güçleri arkasına alarak büyük ölçüde değiştirmeyi başarmıştır. O noktaya gelinmiştir ki, ülkenin ana muhalefet partisi yeni binasının güvenliğini ve temizlik hizmetlerini özel şirketlere emanet etme yolunu düşünmeden seçmiştir.

Son dönemde, ekonomiden kültür alanına kadar tüm kamusal alanları düzenleyecek yasalar küresel kapitalizmin kurumları tarafından belirlenmektedir. Son beş yıl içerisinde TBMM genel kurulunda kabul edilen yasaların hemen tamamı ABD, AB ya da uluslararası kapitalizmin kurumları tarafından dayatılmıştır. Böylece Türkiye sömürüye uyumlanmıştır. Yerel, etnik ve mezhepsel farklılıklar küresel kapitalizmin istekleri doğrultusunda öne çıkarılmış, güya federalist düşünce doğrultusunda azamileştirilmiştir. Bugün Güneydoğu'da karşılaşılan sorunların kökeni de, emperyalizmin, demokrasi, insan hakları vb. gibi kendi çıkarları yönünde tanımlanan sözcüklerle yaptığı dayatmalardan kaynaklanmaktadır. Bu tip ayırıştırma işlemlerine küresel kapitalizmin avucuna düşen Türkiye'de daha çok tanık olacağız.

Toplumsal Dayanışma Alanının Yeniden Düzenlenmesi

Türkiye, son çeyrek yüzyılda, toplumsal dayanışma kurumlarına yönelik bir dizi saldırıyla karşı karşıya kalmıştır. Özal'ın “sosyal devlet ölmüştür” sözü bunun bir örneğidir. Tansu Çillerin Türkiye'yi “son komünist ülke” olarak tanımlaması da aynı anlama gelmektedir. Sosyal yardımlaşma, sosyal güvenlik kurumları teker teker tahrip edilmiştir. Sosyal dayanışma alanı sivil toplum örgütlerine ve sermaye temelli vakıflara bırakılmıştır. Tahribatin boyutu büyüktür. Bir süre önce Malatya Çocuk Bakım evinde meydana gelen olay Cumhuriyet

kurumlarının nasıl yıkıma uğradığını tüm boyutlarıyla gözler önüne sermiştir. Bu alanda getirilen hizmetlerin hemen tamamı sermaye kuruluşlarının himmetine bırakılmıştır. Sanattan, spora kadar tüm alanlarda himaye (sponsorluk) kurumu yaygınlaştırılmıştır. Osmanlıdan bu yana öncelikli kamu hizmeti alana olarak kabul edilen eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik, son çeyrek yüzyıl içerisinde kamunun ana görevi olmaktan çıkarılmış ve piyasa koşullarına emanet edilmiştir. IMF ve neo-liberalizmin kuralları bu toplumsal hizmet alanlarının özel kesime devredilmesi koşulunu adeta “emri mutlak” olarak öne sürmüştür. Şu günlerde gündemden düşmeyen sağlık sigortası ve yeni sosyal güvenlik yasası bu yıkımın doruk noktası olacaktır. Medyada köşe başını tutmuş olan sözde aydınlar, neo-liberalizmin dayatmalarını tek çözüm olarak algılayanlar fütursuzca sosyal devlet yaklaşımının çöktüğünü, buna karşın bireyin sosyal haklarından söz edilebileceğini bir amentü gibi yöneltmektedirler. Emeklilik bir rüya haline gelmekte, diğer sosyal güvenceler ise büyük bölümüyle piyasanın insafına terk edilmektedir. Sağlıkta kamunun koruyucu ve tedavi edici yaklaşımı tarihe karışmak üzeredir. Devlet sağlık hizmetini, ABD’de olduğu gibi yüksek paralar isteyen özel sağlık kurumlarına bırakmak niyetindedir. Sağlık hizmetlerinin piyasa koşullarına bırakılmasının doğal sonucu olarak, geri kalmış illerimizde doktor ve yardımcı sağlık personeli sıkıntısı doruğa çıkacaktır. Mecburi hizmet bu açıdan çözüm değildir. Yabancı sağlık elemanı ithali ise ülkeye yeni bir sömürü alanı getirecektir. Venezuelle’da Chavez’in Barrio denilen varoşlardaki sağlık ocaklarında görev alan Küba’lı doktorların durumu bundan çok farklıdır. Piyasa kapsadığı her toplumsal hizmet gibi sağlık hizmetlerini de geriletecektir.

Piyasa koşullarına bırakılma yolunda hızla ilerleyen eğitim de metalaşmaktadır. Özel eğitim kurumları, tarikat ve vakıfların okulları, üniversiteleri ulusal eğitim politikasının başat unsurları haline getirilmişlerdir. Bireye sunulan tek olanak rekabet ögesi okullarımızı bir mahşer alanına dönüştürmektedir. Buna şaşmamak gerekir, ABD’de kamu okullarının içine düştüğü vahşet manzaraları artık ülkemizde de olağan hale gelmiştir. Bir yandan gelecek umudu piyasanın gölgesi altında yok olmağa başlamış, diğer yandan tek ayakta kalma yolunun ne pahasına olursa olsun rekabet olarak dayatılması, yoksulluk ve yarınsızlık, Türkiye’de gençliği okullarda ve sokaklarda mafyalaşmaya doğru itmektedir. Gelecek karanlıktır.

Yeni Emperyalizmin Tek Tip İnsanına Doğru

Ekonomide kamusal ve toplumsal tüm egemenlik alanlarımıza yönelik bu saldırıların yanı sıra, insanımız da bir kültürel kuşatma altındadır. Bireyin yeni liberalizmin temel düşüncesine uygun olarak biçimlendirilme çabası sürekli olarak devam etmektedir. Amaç, insanımızın küresel kapitalizmin değer yargıları içerisinde şekillenmesi, bu düzene sorgusuz itaatinin sağlanması, özgüvenini yitirmesi, koşullara göre yaratılan süper güce biat etmesidir. Bu operasyon süresince iki anestezi yöntemi kullanılmaktadır; Din ve Tüketime bağımlılık. Din olgusu insanların kendi kaderlerine (bir yerde egemenliklerine) halik olma eğilimini, direncini ortadan kaldıran bir rol oynamaktadır. “Mukadderat” sözcüğü teslimiyetin bütün unsurlarını içinde taşımaktadır. Dikkat edilirse gerek ABD’de gerekse AB’de (SSCB’nin tarihe karışmasından sonra) teokrasi ivme kazanmıştır. Bush ve “Neo-Con” yaklaşım teokratik bir zemin üzerinde yükselmiştir. Ratzinger ise eski papanın ustalıklı yürüttüğü siyasi zemin üzerine oturmuştur. Neo-liberalizm, insanları biçimlendirme yönünde yükselen bu teokratik trendi teşvik etmekte, arkalamaktadır.

Türkiye’de dinin yeniden siyasallaşması 1950’den sonra ABD ittifakından sonra başlamıştır. ABD başından bu yana teokratik öğelere ustaca dayanmasını bilmiştir. Çocukluğumuzdan bu yana izlediğimiz ABD sinema ürünlerinin ne denli dinsel öğeleri kullandığını biliriz. Robin Hood bile yanında şişman papazı olmadan izlenmemiştir. 1950–1960 döneminde Demokrat Parti iktidarı yığınların bastırılmış dinsel eğilimlerini daha bir pekiştirmiştir. Arapça ezan, yaygınlaştırılan din dersleri ve kuran kursları, İmam-Hatip liseleriyle ilahiyat fakülteleri hep siyasi amaçlarla kullanılmıştır. Said-i Nursi’nin (Kürdi) öncülüğündeki tarikat (Nurculuk) bu dönemde güçlenmiştir. 1960–1980 döneminde yükselen sosyalist siyasal hareketlere ve oluşumlara karşı kullanılan ülkücü akım, 1980’li yıllara yaklaşırken Türk-İslam sentezi biçiminde teokratik bir zemine oturtulmuştur. Neo-liberalizmin Türkiye çıkarmasının bir başka sonucu da Atatürk’çü (?) söylemle dinci söylemin birlikte gündeme getirilmesidir. 1980 cuntasının lideri Kenan Evren’in söylev ve demeçlerine göz attığımızda, bu yaklaşımın örneklerini görebiliriz. ANAP iktidarı da, dört eğilimi bir araya getirme iddiasına karşın, neo-liberalizmle islami yaklaşımları neredeyse bir potada eritme çabasının örneğini oluşturmuştur. Özal Cumhurbaşkanı olduğunda, destekçilerinin “İlk Müslüman Cumhurbaşkanı” çığlıkları atmaları, izlenen çizgiyi yansıtan bir sonuçtur. Nitekim ABD’nin “ılımlı

İslam” vurgulamasının kaynağı da neo-liberal ekonomi politikalarının teokrasiye olan gereksinimidir.

Ticari ve mali serbesti politikasının başarılı olabilmesi açısından insanımıza dayatılan ikinci nokta tüketim tutsaklığıdır. Sermayenin denetiminde olan iletişim kurumları (medya’dan internete kadar uzanan bir dizi araç) sürekli olarak, bireylere, tüketimi yaşamın tek amacı gibi sunmaktadır. Gazete, radyo ve televizyonlar yayınlarıyla, reklâmlarıyla bir tüketim teşvikçisi haline gelmişlerdir. Gerekli gereksiz “ne alırsanız alın, yeter ki alın” mantığı her bireyi sarmalamıştır. Tatil vb. günlerin alış-verişle (shopping) geçirilmesi yaklaşımı, boş zamanları değerlendirme yönünden, kültürün açıkça göz ardı edilmesi anlamına gelir. Temel amaç her fırsatta tüketim kültürünü pekiştirmektir. Çocukların, genç kuşakların hatta yetişkinlerin marka kullanma eğilimi bu kültürün başat özelliğidir ve yeni liberalizmin tek tip insanını yaratan temeli ve tuğla taşlarını oluşturmaktadır. “Marka” kullanmadan “marka” olmaya doğru hızla yol alırken, bu yolun insanın bir meta gibi algılanmasını da gündeme getirdiğini unutmamalıyız. Tanınmış sanatlarımızın övünçle “ben markayım” demesini, insan haysiyeti bağlamında utançla karşılamalıyız.

Kredi kartı, taksit vb. gibi yollarla yükseltilebilen bireysel tüketim kültürü, insanın özgürlüğünü kelepçeleleyen bir noktaya varmıştır. Tüketime tutsak olan bireyin küresel kapitalizme de boyun eğen bir birey olacağının altını çizmeliyiz. Tüketim görünüşte insanı rahatlatan bir eylem olmasına karşın, onun öznel kimliğini de ortadan kaldırır. Böylece tek tip insanın yaratılmasına bir adım daha yaklaşılmaktadır.

Üçüncü kültürel kuşatma sanat alanında kendini göstermektedir. Toplumun sorunlarının gerçekçi bir biçimde sayfalara, tuvallere ya da notalara yansması istenmemektedir. Sanatın yaratacağı kamusal alan tekeller tarafından işgal edilmiştir. Böylece düşün adamlarının ve sanatkarların elleri kolları bağlanmıştır. Ürünlerinin metalaşması için içten içe bir yarış başlamıştır. Amaç çok satan kitabı yazmak ya da pahalı bir resme imza atabilmektir. Romanımızdaki, şiirimizdeki son gelişmelere bakınca neleri yitirdiğimizi daha bir anlıyoruz. Köylünün yaşadığı koşulları toplumcu gerçekçi bir sorumlulukla yansıtan tek satır bulamayız. Emekçiler artık öykülerde, romanlarda bir süsleme aracı gibi kullanılmaktadır. Orhan Kemal ve daha niceleri bir dinazor gibi kalmıştır ya da yapıtları kâra çevrilmek için kullanılmaktadır. Gününüz edebiyatı, bireyci, post-modern ve kendi insanını aşağılayıcı bir noktaya doğru hızla ilerliyor. İlk romanıyla Cumhuriyetin kuruluş dönemi özel girişimciliğini ustaca yansıtan Orhan Pamuk bugün hangi

noktaya gelmiştir? Onu izleyenler de kendi toplumlarına hızla yabancılaşmaktadırlar. Çok satma ancak piyasaya mahkûm olduğunda olasıdır. Örneğin son on yıl içerisinde en çok satan 100 kitaba baktığımız zaman ilk beş sırasını “şifreci” Dan Borwn’ın yapıtları almaktadır. Kültür ve sanat artık tek tip beğeniye doğru ilerliyor. Özetlersek, yeni liberalizm diyarında, birey, kişiliği ve de düşünceleriyle tek boyuta indirgeniyor. Ülkemiz bu gidişin sayısız örneği ile son çeyrek yüz yıldır tanışır.

VARGI

Küreselleşen kapitalizm uluslara ve insanlara “yeni köleci” düzeni dayatıyor. Ülkemizin son çeyrek yüzyıl boyunca yeni liberalizmin gerekli kıldığı ekonomik ve kamusal düzene uyumlanma süreci içerisinde geçirdiği evreleri gözden geçirdiğimiz zaman geldiğimiz noktada şu gerçeklerle karşılaştığımızı görüyoruz.

A. Cumhuriyetle varolan, onun kurucu kurumları diye niteleyebileceğimiz tüm kazanımların üzerine bir şal örtülmektedir. Milli mücadele sırasında bile zaman zaman boy gösteren muhafazakârlık, kendini bir karşı devrim odağı olarak uzun süre korumuş, takiyye yapmış ve ortama göre başını kaldırmıştır. Birçok yazımda da altını çizerek belirttiğimiz gibi, Falih Rıfkı’nın Gazi’nin sağlığında kaleme aldığı “Roman” adlı deneme karşı devrimcilerin takiyyesini çok güzel sergilemiştir. Uluslaşma kavgası sırasında İslami köktenci gruplar, gizlenmiş tarikatlar, şeyhler, hocalar daima Cumhuriyetin kurucu kurumlarına karşı tutumlarını ustaca sürdürebilmişlerdir. 1923–1945 arasındaki kuruluş ve oluşturma döneminde öne çıkarılan ‘asri yaşam tutkusu’, yapılmak istenen dönüşümlerin zaman zaman yanlış anlaşılmasına neden olmuştur. 1945 den sonra ABD’nin nüfuz alanına girmemiz, toplumsal bilincin altındaki muhafazakâr eğilimleri güçlendirmiş, sağ iktidarlar da bu gidişi körüklemişlerdir. 1980 sonrası yeni liberalizmin Türkiye’ye yerleşmesini ise İslami referanslı politikacılar yaşama geçirmede öncülük etmişlerdir.

B. Küresel kapitalizme uyumlanma süreci içerisinde Türkiye tüm kamusal ve bireysel egemenlik alanlarını yitirme durumundadır. Yeni emperyalizm tüm kurum ve kuralları ile bu egemenlik alanlarına el koymuş, kendi sömürüsüne uygun bir alan oluşturmuştur. Bunun doğal sonucu olarak Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin kürsüsünün üzerinde yer alan “Hâkimiyet Bilâ-kâydü şart milletindir” belgisinin anlamı kalmadı. Artık egemenlik kayıtsız ve şartsız ulusun değildir. IMF, AB, ABD, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü ve

daha nice kuruluşu ile küresel kapitalizm egemenliği Türk ulusunun elinden alınmıştır. Ancak, bazı kayıt ve şartlarla sınırlı egemenlik alanları bırakılmıştır.

C. Bugün geldiğimiz ortamda, ülkemizin, toplumumuzun ve insanımızın gereklerine uygun bir kamu yönetimi düzenini kurmamızdan söz edilemez. Küresel kapitalizm toplumsal örgütlenmeden, yasama ve yargı haklarına kadar tüm kurumlara el koymuştur. Kendi çıkarlarını ve sömürü olanaklarını azamileştirecek bir kamu düzeninin dışında bir yapılanmaya asla izin verilmeyecektir. Avrupa Birliği'ne girme tutkusunu, bu tek yönlü bağımlılığı kurgulayan neo-liberal ekonomi politikaları açısından bulunmaz bir nimet olmuştur.

D. Türkiye, Milli Mücadele ile yarı sömürge oluş koşullarını tarihe gömmek istemiştir. Lozan'la bunu bir oranda gerçekleştirmiştir. Fakat, bugün bile, Türkiye ekonomisinde açtığı yaraları tam idrak edemediğimiz İzmir İktisat Kongresi tekrar piyasa ekonomisi rüzgarlarının esmesi sonucunu vermiştir. Cumhuriyetin egemenlik alanlarının bütünüyle istila edilmesine yol açan ise, Turgut Özal'ın öncülük ettiği yeni liberalizmin girdabına sürüklenişimiz olmuştur. Geline nokta artık yeniden sömürge oluş teslimiyetine dönüşme halidir. Bu kez ülke tümüyle teslim olma noktasındadır. Bu hali, küresel yeni emperyalizmin ülkeleri ve insanları köleleştiren aşaması olarak da tanımlayabiliriz. Kelimeler kesindir, acıtır, ama gerçek de budur.

Küreselleşme, yeni zamanların ortaya çıkardığı bir sömürü düzenini simgelemektedir. Dünya halkları, emekçileri, ezilenleri, yoksulları buna isyan ediyorlar. Değişik formlarda “Başka bir dünya mümkündür” diye haykırıyorlar. Umutsuzluk duvarı yıkılmak üzeredir. Zaten küreselleşen kapitalizmin insana, insan olma haysiyetiyle bağdaşır hiçbir şey veremeyeceği ortaya çıkmıştır. Dayatılan bu düzen ekme vermiyor, sağlık vermiyor, eğitim vermiyor, konut vermiyor, kültür vermiyor. Şimdi bu “aman vermez” düzenin karşısında yeni bir düzeni (lafı gevelemeden) sosyalist bir düzeni arama zamanı gelmiştir. Türkiye'nin kurtuluşu da, benliğine kavuşması da, yarınlarına egemen olması da böyle bir düzenle mümkündür.